

Sygn. akt II Ca 188/15

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Kuczyńska

Sędzia Sądu Rejonowego Joanna Misztal-Konecka (del.) Protokolant: Dorota Hordziejewska

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z wniosku Gminy S.

z udziałem J. N., I. M., J. P., S. M., J. M. (1), H. M., T. K., Z. M., I. G., J. F. (1), S. T., I. T., K. S. (1), R. M. (1), E. M., B. M., M. M. (1), K. M., A. K. (1), R. J., T. T. (1), R. K., J. S. (1), A. G. (1), M. M. (2), M. M. (3), A. G. (2), D. T., P. M. (1), A. M. (1), A. G. (3), B. S., W. S., M. S., A. M. (2), M. M. (4), A. T., J. K. (1), M. K. (1), A. K. (2), M. G., M. K. (2), Ł. J., M. J. (1), S. K., A. K. (3), M. K. (3), J.

F., M. F., P. T., K. T.,

R. M. (2), E. G., T. F.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika S. M.

od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1. postanowienia Sądu Rejonowego

w Łukowie z dnia 28 listopada 2014 roku, sygn. akt I Ns 877/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w punkcie 1. i sprawę w tym zakresie

przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łukowie,

pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania

apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 188/15

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 23 października 2013 roku Gmina S. wniosła o stwierdzenie, że spadek po zmarłej w dniu 4 listopada 2012 roku G. M., na podstawie ustawy dziedziczą zstępni rodzeństwa spadkodawczyni, tj. brat L. M. zmarły w dniu 30 grudnia 2012 roku, w miejsce którego wchodzi zstępni: J. N., I. M., J. P. i S. M., zstępni zmarłego w dniu 20 lipca 1990 roku brata spadkodawczyni J. M. (2): J. M. (1), H. M., T. K. i Z. M., zstępni zmarłej w dniu 4 kwietnia 1974 roku siostry J. T. (1): I. G., J. F. (1), S. T. i I. T.. Ponadto wnioskodawczyni domagała się stwierdzenia, że spadek po L. M., zmarłym w dniu 30 grudnia 2012 roku, z mocy ustawy nabywają zstępni: J. N., I. M., J. P. i S. M.. Swój

interes prawny we wszczęciu postępowania wnioskodawczyni uzasadniła faktem przebywania G. M. w Domu Pomocy Społecznej na terenie gminy i obowiązkiem zwrotu wydatków poniesionych przez gminę w ramach pomocy społecznej, które obciążają spadkobierców.

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w Łukowie stwierdził, że spadek po G. M. córce I. i F., zmarłej w dniu 4 listopada 2012 roku w W., ostatni stale zamieszkałej w S., na podstawie ustawy nabyła Gmina S. w całości (pkt 1) oraz stwierdził, że spadek po L. M. synu I. i F., zmarłym w dniu 30 grudnia 2012 roku w S., ostatni stale zamieszkałym w S., na podstawie ustawy nabyły dzieci: J. N., I. M., J. P. i S. M. po ¼ części każde z nich (pkt 2).

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawczyni G. M. zmarła w dniu 4 listopada 2012 roku w W., a ostatnio stale zamieszkiwała w S.. W dacie otwarcia spadku była wdową. Jako spadkobierców ustawowych pozostawiła brata L. M., który zmarł 30 grudnia 2012 roku, oraz zstępnych zmarłej siostry spadkodawczyni J. I. G., J. F. (1), S. T., I. T., zstępnych wcześniej zmarłego brata spadkodawczyni J. J. (1) M., P. M. (2), H. M., T. K., Z. M.. Spadkodawczyni miała syna T. M., który zmarł będąc niemowlęciem, „innych pozamałżeńskich nie miała” (wydaje się, że w tym stwierdzeniu Sąd miał na myśli dzieci), nikogo nie przysposobiła. Nie przedstawiono orzeczenia sądowego stwierdzającego, że któryś ze spadkobierców ustawowych G. M., został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Spadkodawczyni G. M. sporządziła w dniu 7 października 2012 testament ustny, na mocy którego do spadku powołała bratanicę T. K..

T. K. w dniu 13 kwietnia 2013 roku, w Kancelarii Notarialnej w Ł., przed notariuszem M. N., odrzuciła spadek po zmarłej ciotce G. M., zarówno przypadający jej z mocy testamentu, jak i z ustawy. Tym samym aktem notarialnym zstępne T. A. S., A. S. (1) i M. K. (4) odrzuciły przypadający im z mocy ustawy spadek po zmarłej ciotce G. M., dodatkowo A. S. (1) oświadczyła, że w wyniku odrzucenia przez nią spadku, spadkobiercą ustawowym stała się jej zstępna J. S. (2). Na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Legionowie, z dnia 26 lipca 2013 roku, wydanego w sprawie III Nsm 289/13, zezwalającego A. S. (1) na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki, wymieniona takie oświadczenie złożyła w dniu 11 października 2013 roku w Kancelarii Notarialnej w Ł., przed notariuszem M. P., do aktu notarialnego Rep. (...).

Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika ponadto, iż oświadczenia o odrzuceniu spadku złożyli także: P. M. (1), H. M., I. T., J. M. (1), I. G., S. T., K. S. (1), J. F. (1), E. M., T. F., M. M. (1), A. G. (2), D. T., J. K. (2), A. K. (1), B. M., R. M. (1), R. K., T. T. (1), R. J., M. M. (2), J. S. (1), M. M. (3), A. G. (1), K. M., M. G., M. J. (2), I. J. (1), Ł. J., Z. M., D. M., małoletnia A. G. (3), w imieniu której oświadczenie złożyli A. i A. małż. G., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 30 czerwca 2014 roku, sygn. akt III Nsm 455/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki, małoletni: A. M. (2) i M. M. (4), w imieniu których oświadczenia złożyli M. i S. małż. M., działający w oparciu o prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, sygn. akt III Nsm 226/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletni: W. S., B. S. i M. S., w imieniu których oświadczenia złożyli A. i J. małż. S. działający na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, sygn. akt III Nsm 220/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletni: A. M. (1) i P. M. (1), w imieniu których oświadczenia złożyli M. i E. małż. M., działający na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, sygn. akt III Nsm 227/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletni: M. K. (3), S. K. i A. K. (3), w imieniu których oświadczenia złożyli M. i J. małż. K., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 25 czerwca 2014 roku, sygn. akt III Nsm 118/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletni M. K. (1), w imieniu którego oświadczenie złożyli M. i A. małż. K., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, sygn. akt III Nsm 220/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego syna, małoletni A. T., w imieniu którego oświadczenie złożyli T. i D. małż. T., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 7 lipca 2014 roku, sygn. akt V Nsm 601/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego syna, małoletni: P. T. i K. T., w imieniu których oświadczenia złożyli D. i A. małż. T., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego

Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 26 czerwca 2014 roku, sygn. akt V Nsm 592/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletnia M. K. (2), w imieniu której oświadczenie złożyli G. i R. małż. K., działający w oparciu o prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 25 czerwca 2014 roku, sygn. akt III Nsm 118/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki, małoletni: A. K. (2) i M. K. (1), w imieniu których oświadczenia złożyli M. i A. małż. K., działający na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 24 czerwca 2014 roku, sygn. akt V Nsm 602/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, małoletnia E. G., w imieniu której oświadczenie złożyli S. i A. małż. G., działający na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 7 października 2014 roku, sygn. akt IV Nsm 460/14, zezwalającego im na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki, małoletni M. M. (9), w imieniu którego oświadczenie złożył Z. M., działający na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 3 października 2013 roku, sygn. akt III Nsm 789/13, zezwalającego odrzucenie spadku w imieniu małoletniego syna, małoletni R. M. (2), w imieniu którego oświadczenie złożyli R. i J. małż. M., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 15 października 2013 roku, sygn. akt III Nsm 395/14, zezwalającego na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego syna, małoletni K. S. (2), w imieniu którego oświadczenie złożyli M. i K. małż. S., działający na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2014 roku, sygn. akt VI Nsm 792/14, zezwalającego na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego syna.

Sąd Rejonowy ustalił też, że spadkodawca L. M. zmarł w dniu 30 grudnia 2012 roku w S. i tam ostatnio stale zamieszkiwał. W dacie otwarcia spadku był wdowcem. Jako spadkobierców ustawowych pozostawił dzieci: J. N., I. M., J. P., S. M.. L. M. nie sporządził testamentu. Nikt ze spadkobierców ustawowych nie zrzekł się dziedziczenia, nie odrzucił spadku, ani nikogo ze spadkobierców sąd nie uznał za niegodnego dziedziczenia.

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd pierwszej instancji na podstawie skróconych odpisów aktów stanu cywilnego, zapewnienia złożonego przez J. N., wypisów aktów notarialnych oraz akt spraw dołączonych, w których spadkobiercy G. M. - dzieci jej zmarłego rodzeństwa oraz ich zstępni i dalsi zstępni złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że dziedziczenie po G. M. nastąpiło w porządku ustawowym, a to dlatego, że jedyna spadkobierczyni testamentowa - T. K. odrzuciła spadek. Sąd przywołał treść art. 931 § 1 i 2 k.c. art. 932 § 1 i 5 k.c., a następnie stwierdził, że w dacie otwarcia spadku żył jedynie brat spadkodawczyni L. M., który zmarł 30 grudnia 2012 roku, przed upływem sześciu miesięcy, nie złożony oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. W dalszej kolejności Sąd pierwszej instancji wskazał, że spadkobiercy ustawowi - zstępni rodzeństwa spadkodawczyni i ich dalsi zstępni przypadający im z mocy ustawy spadek odrzucili. Sąd zważył, że w takiej sytuacji przepis art. 1020 k.c. określa skutek prawny złożenia oświadczenia odrzucenia spadku, którym jest wyłączenie odrzucającego od dziedziczenia, w drodze fikcji prawnej tak, jakby nie dożył chwili otwarcia spadku.

Mając to uwadze oraz w oparciu o przytoczone przepisy Sąd Rejonowy na podstawie art. 677 k.p.c. i art. 935 KC i art. 1015 § 2 k.c. stwierdził nabycie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, na podstawie ustawy na rzecz gminy ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawczyni - Gminy S. w całości.

Odnosnie dziedziczenia po L. M., Sąd pierwszej instancji podkreślił, że spadkodawca nie sporządził testamentu w formie prawem przewidzianej, tak więc powołanie do ogółu praw i obowiązków po nim nastąpiło w oparciu przepisy ustawy - kodeksu cywilnego, obowiązującej w dacie otwarcia spadku, a więc na dzień 30 grudnia 2012 roku. Jako podstawę prawną przyjętego porządku dziedziczenia Sąd wskazał przepis art. 931 § 1 k.c.

Apelację od tego postanowienia, w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie zawarte w pkt 1. postanowienia, wniósł uczestnik S. M..

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na pominięciu istotnej części materiału dowodowego, skutkujące błędem w

ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, poprzez błędne uznanie, iż wszyscy spadkobiercy ustawowi zstępni rodzeństwa spadkodawczyni i ich dalsi zstępni odrzucili przypadający im z mocy ustawy spadek.

Wskazując na powyższe uczestnik wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 1. i stwierdzenie, że spadek po G. M. na podstawie ustawy nabyli w całości zstępni L. M., tj. J. N., I. M., J. P. i S. M. po 1/4 części każde z nich.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja, o ile skarżący kwestionuje dziedziczenie po G. M. przez Gminę S., jest trafna, natomiast nie jest zasadny wniosek o zmianę zaskarżonego postanowienia w sposób postulowany przez uczestnika. Nie budzi bowiem wątpliwości, że w dacie otwarcia spadku po G. M., tj. w dniu 4 listopada 2012 roku, żył jeszcze jej brat L. M., który zmarł w dniu 30 grudnia 2012 roku i który spadku nie odrzucił. W takich okolicznościach to on, a nie jego dzieci, jak wnosi skarżący, jest spadkobiercą G. M., a jego prawo do dziedziczenia wynika z przepisu art. 932 § 4 k.c. Już choćby z tego względu stwierdzenie przez Sąd Rejonowy nabycia spadku po G. M. przez Gminę S. jest oczywiście wadliwe i narusza przepisy prawa materialnego w postaci: art. 932 § 4 k.c. poprzez jego niezastosowanie oraz art. 935 k.c. poprzez jego bezpodstawne zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy.

Stwierdzenie powyższego nie jest jednak wystarczające do wydania przez Sąd Okręgowy orzeczenia reformatoryjnego, a to z tego względu, że niniejsza sprawa nie dojrzała do jej merytorycznego rozstrzygnięcia. Powyższe jest wynikiem licznych uchybień proceduralnych, popełnionych przez Sąd pierwszej instancji, które skutkują koniecznością przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, dokonania ponownej oceny żądania wniosku i rozstrzygnięcia o istocie sprawy.

Zacząć wypada od tego, że Sąd pierwszej instancji nie dopełnił obowiązku ciążącego na nim z urzędu, wynikającego z treści art. 670 k.p.c. w zw. z art. 677 § 1 k.p.c.

Zgodnie z tymi przepisami sąd spadku bada z urzędu kto jest spadkobiercą, w szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje, a jeżeli testament zostanie złożony dokonuje jego otwarcia i ogłoszenia (art. 670 k.p.c.). W konsekwencji sąd stwierdza nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby, niż te, które wskazali uczestnicy (art. 677 § 1 zd. pierwsze k.p.c.).

Ustalenie kręgu spadkobierców oraz porządku dziedziczenia może nastąpić w oparciu o wszelkie dowody, jednakże wykazaniu, że nie ma innych spadkobierców, niż ci, którzy zostali wskazani przez zainteresowanych uczestników lub są sądowi znani, służy przede wszystkim szczególnie środek dowodowy, którym jest zapewnienie odbierane od spadkobiercy (względnie od spadkobierców) w trybie art. 671 k.p.c. Zapewnienie musi mieć treść ściśle określoną (art. 671 § 2 k.p.c.) i pod względem skutków prawnych jest zrównane ze złożeniem zeznań pod przyrzeczeniem. Z uwagi na unormowanie zawarte w art. 671 § 2 pkt 1 k.p.c. zapewnienie jest jednak nie tylko środkiem dowodowym mającym na celu wykazanie negatywnej okoliczności braku innych spadkobierców, ale również służy do uzyskania informacji o istnieniu innych spadkobierców.

Nie ulega wątpliwości, że Sąd Rejonowy wiedząc o fakcie sporządzenia testamentu ustnego przez spadkodawczynię, co zostało wyraźnie ustalone w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, z naruszeniem art. 670 k.p.c. nie zażądał złożenia pisma, w którym treść testamentu została stwierdzona i nie dokonał jego otwarcia i ogłoszenia. Tym samym oczywistym jest, że nie zapoznał się z treścią testamentu, co czyni absolutnie bezpodstawnym jego ustalenie o powołaniu T. K. do dziedziczenia po G. M. z mocy tego testamentu. Podkreślić w tym miejscu wypada, że fakt, iż notariuszowi M. N. został okazany protokół, w którym stwierdzona została treść testamentu ustnego i że protokół ów został opisany w akcie notarialnym z dnia 13 kwietnia 2013 roku, nr. rep. (...), dołączonym w wypisie na k. 41-42 akt sprawy, jak również fakt złożenia przez T. K. oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. M., nie zwalnia Sądu Rejonowego z obowiązków określonych w art. 670 k.p.c. Powinnością Sądu Rejonowego, jako sądu spadku, było zapoznanie się z treścią testamentu i osobiste, naoczne upewnienie się, czy testament ten istotnie zawiera tylko jedno

rozrządzenie w postaci powołania T. K. do dziedziczenia całości spadku, czy też obejmuje jeszcze inne rozrządzenia, a jeśli tak, to dokonanie oceny znaczenia tych rozrządzeń dla ustalenia kręgu spadkobierców G. M..

Wskazać również należy, iż Sąd pierwszej instancji w sposób niewłaściwy i niestaranny przeprowadził postępowanie dowodowe, w zakresie zobowiązującym Sąd do działania z urzędu, co skutkowało brakiem ustalenia w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia kręgu spadkobierców, którzy w wyniku odrzucenia spadku przez ich wstępnych dochodzili do dziedziczenia w dalszej kolejności, a także nie wezwaniem do udziału w sprawie wszystkich osób, które w rozumieniu art. 510 § 1 były zainteresowane w sprawie. W szczególności odbierając zapewnienie w trybie art. 671 k.p.c. Sąd Rejonowy nie dążył do wyjaśnienia, czy zmarli przed spadkodawczynią jej bracia: P. M. (2) i W. M. pozostawili zstępnych, czy dalsi zstępni rodzeństwa, którzy złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku, tj. A. S. (2), M. K. (4), J. K. (1), Ł. J. i M. J. (2) mają zstępnych, którzy mogliby dziedziczyć spadek, w końcu, czy w imieniu małoletnich zstępnych T. F., który spadek odrzucił, tj. J. F. (2) i M. F. zostały złożone oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Obowiązku płynącego dla Sądu pierwszej instancji z treści art. 670 k.p.c. oraz powinności sporządzenia przez ten Sąd uzasadnienia orzeczenia w sposób odpowiadający wymaganiom art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nie wypełnia przywołanie w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia sygnatur akt spraw i wskazanie aktów notarialnych, w których określone osoby złożyły oświadczenia o odrzuceniu spadku. Sąd Rejonowy winien był natomiast ustalić kto dziedziczy spadek po G. M. w pierwszej kolejności, którzy spośród tych spadkobierców spadek odrzucili, jakich zstępnych, mogących dziedziczyć spadek, każdy z tych spadkobierców pozostawił i czy ci zstępni także spadek odrzucili pozostawiając zstępnych uprawnionych do dziedziczenia. Takie ustalenia Sąd Rejonowy powinien był prowadzić aż do wyczerpania każdej z linii zstępnych rodzeństwa spadkodawczyni, co doprowadziłoby Sąd do stanowczego i prawidłowego określenia kręgu spadkobierców, do którego w okolicznościach niniejszej sprawy z całą pewnością nie należy Gmina S..

Sąd Rejonowy uchybił również przepisowi art. 510 § 2 k.p.c., ponieważ dysponując oświadczeniami o odrzuceniu spadku złożonymi przez Z. M., T. K., J. F. (1) i K. S. (1) nie wezwał do udziału w sprawie zstępnych tych osób, tj. D. M., P. M. (1) i M. M. (9) – dzieci Z. M., A. S. (2), M. K. (4), A. S. (1) – córki T. K. oraz J. S. (2) – córki A. S. (1) i wnuczki T. K., J. K. (2) – córki J. F. (1) (jakkolwiek osoba ta działa jako przedstawicielka ustawowa jej małoletnich dzieci: S., A. i M., wezwanych do sprawy) i K. S. (2) – syna K. S. (1) i wnuka H. M.. Niewątpliwie osoby te mimo, iż w dalszej kolejności one również złożyły oświadczenia o odrzuceniu spadku, należało uznać za zainteresowane w sprawie, gdyż wynik sprawy potencjalnie dotyczy także ich praw.

Na koniec tych rozważań wypada przyznać skarżącemu rację, o ile podnosi on, że zaskarżone postanowienie narusza przepis art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego pisemne uzasadnienie postanowienia nie spełnia wymogów przewidzianych w tym przepisie, przede wszystkim dlatego, że brak jest w nim ustalenia faktów zupełnie podstawowych, mających pierwszoplanowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie ustalenia zstępnych każdego ze spadkobierców G. M., który odrzucił spadek, a następnie ustalenia zstępnych tych zstępnych, którzy w wyniku dalszych odrzuceń spadku winni być brani pod uwagę jako dalsi spadkobiercy. Inaczej mówiąc, Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia zaniechał wskazania istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów, w postaci przedstawienia pełnego kręgu spadkobierców ustawowych G. M. z zaznaczeniem pokrewieństwa osób, które wskutek oświadczeń ich wstępnych o odrzuceniu spadku, kolejno dochodziły do dziedziczenia.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę Sądowi Rejonowemu na liczne błędy i omyłki w treści uzasadnienia, wskazujące na brak staranności w jego sporządzeniu.

I tak na str. 3 uzasadnienia (k. 222) Sąd ustalił, że spadkobiercami G. M. są dzieci jej zmarłego wcześniej brata J. M. (2), w tym J. M. (1) i P. M. (2), w sytuacji, gdy w rzeczywistości J. M. (2) nie miał dwóch synów o takich danych personalnych, lecz jednego, który nazywał się J. M. (1) (odpis skrócony aktu urodzenia k. 13).

Na str. 9 uzasadnienia (k. 228) Sąd Rejonowy wskazał, że w sprawie o sygn. I Ns 875/14 spadek po G. M. odrzuciła I. J. (2), podczas, gdy do protokołu rozprawy oświadczenie o odrzuceniu spadku złożył J. K. (1), syn A. K. (1) i wnuk S. T. oraz prawnuk J. T. (2), siostry spadkodawczyni. Nazwisko I. J. (2) i podpis o takim brzmieniu, widniejący pod protokołem rozprawy, należy do starszego sekretarza sądowego I. J. (2), która pełniła rolę protokolanta (protokół k. 4 akt sprawy I Ns 875/14).

Na str. 12 i 13 uzasadnienia (k. 231, 232) Sąd wskazał, że M. i J. małż. K. złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku przypadającego ich małoletnim dzieciom: S., M. i A., przy czym działali na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Lubartowie, wydanego w sprawie III Nsm 118/14, podczas, gdy postanowienie to zostało wydane w sprawie III Nsm 119/14, zaś sprawa III Nsm 118/14 Sądu Rejonowego w Lubartowie dotyczyła zezwolenia udzielonego matce M. K. (2) (odpis postanowienia III Nsm 119/14k. 3 akt I Ns 893/14, odpis postanowienia III Nsm 118/14 k. 3 akt I Ns 878/14).

Na str. 13 i 14 uzasadnienia (k. 232 i 233) wskazano, że M. i A. małż. K. w sprawie I Ns 911/14, na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, wydanego w sprawie III Nsm 220/14, złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku przypadającego ich małoletniemu synowi M., a jako podstawę tego ustalenia powołano oświadczenie innych osób, tj. A. i J. małżonków S., gdy w rzeczywistości M. i A. małż. K. oświadczenie to złożyli w sprawie I Ns 905/14, a działali w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie, sygn. akt V Nsm 602/14, z dnia 24 czerwca 2014 roku (protokół k. 6 akt I Ns 905/14, odpis postanowienia k. k. 3 akt I Ns 906/14), zaś sprawa I Ns 911/14 i postanowienie Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 4 września 2014 roku, sygn. III Nsm 220/14 dotyczyły zezwolenia udzielonego J. S. (1) i A. S. (3), jako rodzicom małoletniego B. S. (protokół k. 5, odpis postanowienia k. 4 akt I Ns 911/14).

Stwierdzone powyżej, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, braki w postępowaniu Sądu Rejonowego i popełnione uchybienia, które doprowadziły do wydania oczywiście wadliwego rozstrzygnięcia, skutkują koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., w celu przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości i stosownego do wyników tego postępowania orzeczenia o istocie sprawy.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy wezwie T. K. do złożenia pisma stwierdzającego treść testamentu ustnego G. M. – protokołu z dnia 5 stycznia 2013 roku, opisanego w akcie notarialnym na k. 41 – 42 akt niniejszej sprawy, po czym otworzy i ogłosi ten testament, a następnie ustali jaka jest rzeczywista jego treść i czy istotnie powołuje on do dziedziczenia całości spadku T. K.. Jeżeli okaże się, że testament ten zawiera inne jeszcze rozrządzenia, Sąd oceni jakie znaczenie mają one dla ustalenia kręgu spadkobierców G. M..

Obowiązkiem Sądu będzie również odebranie, w trybie art. 671 k.p.c., szczegółowego i kompletnego zapewnienia od spadkobiercy lub spadkobierców i ustalenie kręgu spadkobierców ustawowych i testamentowych G. M., z uwzględnieniem uwag powyżej poczynionych przez Sąd Okręgowy, a także ustalenie, którzy z tych spadkobierców spadek skutecznie odrzucili i jacy zstępni weszli w ich miejsce.

Sąd winien przy tym baczyć, by postępowanie toczyło się z udziałem wszystkich zainteresowanych, w wobec tego powinien wezwać do udziału w sprawie dotychczas niewzwanym dalszym zstępnym rodzeństwa spadkodawczyni.

Jeżeli okaże się, że dziedziczenie winno nastąpić w porządku ustawowym oraz, że J. F. (1) i jej syn T. F. skutecznie złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku, zaś w imieniu małoletnich J. i M. F. nie zostało złożone takie oświadczenie, koniecznym będzie dołączenie do akt sprawy odpisów skróconych aktów urodzenia małoletnich, gdyż stosownie do treści art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 roku Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1741) akty stanu cywilnego są wyłącznym dowodem zdarzeń w nich stwierdzonych.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, stosownie do oceny jego wyników, Sąd Rejonowy w razie potrzeby, tzn. o ile okazałoby się, że w testamencie zostały powołane do dziedziczenia osoby, które nie odrzuciły spadku należnego im z testamentu, oceni ważność testamentu ustnego spadkodawczyni i rozstrzygnie, czy dziedziczenie następuje według porządku testamentowego i na czyją rzecz. W razie uznania, że podstawą dziedziczenia są przepisy

ustawy, Sąd Rejonowy oceni, którzy ze spadkobierców ustawowych zachowali prawo dziedziczenia. W każdym zaś z tych przypadków Sąd winien ustalić pełny krąg spadkobierców ustawowych G. M., obejmujący wszystkich jej spadkobierców, a więc tych którzy spadek odrzucili, jak i ich zstępnych.

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.